

Informatierapport Covid-19 pandemie in relatie tot drugsmarkten

April 2020

Portefeuille drugs - DLIO Informatie Knooppunt Nationaal

(10)(2e)

(10)(2e)

Mail: (10)(2e) @politie.nl

17 april 2020

Rubricering Politie confidentieel

« waakzaam en dienstbaar »

Aanleiding

Nu de Nederlandse overheid haar burgers en bedrijven vanwege de COVID-19 pandemie beperkende maatregelen heeft opgelegd en andere overheden binnen en buiten Europa soortgelijke maatregelen hebben getroffen, heeft dit gevolgen voor het handelsverkeer. De vraag is of de illegale drugseconomie ook geraakt wordt door de COVID-19 pandemie. Wat staat politiediensten en andere organisaties op het gebied van toezicht en handhaving op korte en langere termijn te wachten tijdens de pandemie?

Om inzicht te krijgen op dit soort vragen heeft de Portefeuille drugs in samenwerking met het Informatie Knooppunt Nationaal informatie ingewonnen via onder andere de eenheden, KMar, Douane, Trimbos-instituut, Europol en openbare bronnen. Deze informatie en mogelijke scenario's zijn verwerkt in dit rapport om meer inzicht te krijgen. Dit is belangrijk voor de politie in het kader van taakstelling op het gebied van openbare orde en veiligheid.

Algemeen beeld Covid-19 pandemie in relatie tot de drugsmarkten

Het is in veel gevallen nog te vroeg om de korte termijn effecten van de huidige Covid-19 pandemie op de drugsmarkten te kunnen waarnemen. Toch zal de pandemie vermoedelijk de dynamiek in vraag en aanbod beïnvloeden. Het transport (in- en uitvoer) en de productie van drugs zullen zowel binnen als buiten Europa lastiger worden door alle corona maatregelen, wat kan resulteren in minder beschikbaarheid en prijsverhogingen van illegale drugs. Deze verhoogde prijzen en verminderde beschikbaarheid worden volgens sommige rapporten veroorzaakt door onder andere hamstergedrag (voorraden aanleggen) bij gebruikers.

Ook het gebruik van bepaalde soorten drugs kan mogelijk afnemen of wijzigen, mede door het verbod op festivals en evenementen en de sluiting van uitgaansgelegenheden. Het Trimbos-instituut zal in een Groot Uitgaansonderzoek via een online survey het uitgaansgedrag en middelengebruik voor de derde keer op rij in kaart brengen. Naast vragen over de periode vóór de coronacrisis, wordt ook nagegaan hoe de respondenten hun middelengebruik (frequentie, hoeveelheid, soort middel, gebruikswijze) en sociale leven hebben aangepast na invoering van de corona maatregelen. Het onderzoek start eind april. Tevens zullen er rioolwatermetingen gedaan worden om te kijken of er een afname/wijziging is in bepaalde soorten drugs.

Bovendien zouden deze aanbod tekorten en prijsverhogingen op bepaalde soorten drugs zich kunnen vertalen in een toename van het aantal druggerelateerde geweldsincidenten tussen rivaliserende leveranciers en distributeurs in Nederland. Rivaliserende criminele netwerken kunnen gaan concurreren om de beschikking te krijgen over het beperkte aanbod. Deze rivaliteit tussen drugsnetwerken kan escaleren, tevens kan de fragiele sociale rust in sociaal zwakkere wijken onder druk komen te staan als gebruikers niet aan drugs kunnen komen.

De straathandel wordt in sommige steden nagenoeg onmogelijk door beperkt verkeer en verhoogde aanwezigheid van wetshandhavinginstanties in de publieke ruimte. Onder andere transporten zullen meer opvallen doordat het rustiger is op de weg, hierdoor wordt bijvoorbeeld het uithalen van drugs in de Rotterdamse haven ook moeilijker. Criminele netwerken zullen zich echter snel aan de maatregelen aanpassen en nieuwe kansen benutten door onder andere het wijzigen van hun modus operandi. Zo kan het aan land brengen van drugs via de binnenvaart en via kleinere havens door onder andere pleziervaart zeer lucratief worden voor smokkelaars als de corona maatregelen gehandhaafd blijven of wanneer er aanvullende beperkingen volgen.

Er worden meer (anonieme) meldingen gedaan over straathandel. Waarschijnlijk omdat meer mensen thuis zijn komen te zitten en er dus meer zicht is op verdachte situaties in straten en wijken. Uit gegevens van Meld Misdaad Anoniem bleek dat er over de maanden januari, februari en maart 2020 een stijging was van 221% met betrekking tot meldingen over straathandel in drugs. Ook is het mogelijk dat de straathandel zich zal verplaatsen naar meer toegankelijke plekken. Zo werd in België melding gemaakt van straathandel op parkeerplaatsen van supermarkten en in cafetaria's, aangezien deze nog open mogen blijven.

Een toenemend aantal consumenten wendt zich tot het online kopen van drugs in plaats van gebruik te maken van straatdealers. Dit zou kunnen bijdragen aan een verdere toename van verzending van drugs via post- en pakketdiensten binnen Nederland. Darkweb-leveranciers verwachten tevens een stijging van de prijzen van drugs zoals cocaïne en heroïne, welke gedistribueerd worden via Darkweb-platforms. Door Europol wordt gewaarschuwd dat criminelen zich voordoen als medewerkers van commerciële bedrijven (bijvoorbeeld internet providers), waarbij zij rondrijden in bedrijfsvoertuigen en bedrijfskleding om op die manier de online bestelde drugs bij huizen af te leveren.

Drugscriminelen gingen veelal de grens over naar Duitsland en België om drugspakketten te versturen, dit om te pakkans in Nederland te verkleinen. De Belgische Post (BPost) heeft het vervoer van poststukken naar niet-EU landen stilgelegd. Mede hierdoor en door de strengere grenscontroles is de kans groot dat het waterbedeffect naar de buurlanden zal afnemen en de drugscriminelen gedwongen worden om hun brieven en pakketten weer in Nederland te posten. Dit kan mogelijk ook resulteren in een toename van drugszendingen per post vanuit Nederland naar andere Europese en niet-Europese landen.

Cannabis

Men verwacht een mogelijke stijging in de prijs van cannabis. Veel hasj (hars van de cannabisplant) komt uit Marokko en moet onder andere langs Spanje om ons land te bereiken. Dit wordt moeilijker nu veel landen hun grensovergangen op dit moment streng bewaken. Maar ook de prijs van hennep (gedroogde bloemtoppen van cannabisplant), die doorgaans in Nederland of België wordt gekweekt, zou gestegen zijn. Verder geeft het laatste rapport van Europol over de COVID-19 pandemie aan, dat de cannabissteelt in de nabije toekomst kan worden beïnvloed door een gebrek aan beschikbaarheid van meststoffen.

Door het Trimbos-instituut wordt momenteel een kleinschalig onderzoek gedaan onder cannabis gebruikers. Gekeken wordt of coffeeshopbezoekers hun gebruikswijze aanpassen (roken/blowen is teveel risico in verband met corona) en of zij nu door de Covid-19 pandemie elders kopen (online), nu het alleen mogelijk is om cannabis af te halen bij de coffeeshops. Tevens wordt gekeken of sommige cannabisproducten (zoals buitenlandse hasj) moeilijker verkrijgbaar zijn. Eind april zal het Trimbos-instituut de cijfers van deze mini survey publiceren.

Synthetische drugs

Verwacht wordt dat maatregelen rondom de Covid-19 pandemie eerder belemmerend dan faciliterend voor de synthetische drugshandel werken. Een tijdelijke vermindering van syndru productie kan een scenario zijn. De indruk is dat af-lab (=gereed product) partijen al verkocht zijn voordat er geproduceerd wordt. Nu de winkels (festivals en evenementen) wereldwijd gesloten zijn, is de vraag minder en lopen voorraden op. De vraag naar nieuwe af-lab partijen loopt terug, wat op korte termijn kan leiden tot een prijsdaling van synthetische drugs. Vermoedelijk zullen eventuele signalen over prijswijzigingen echter pas op latere termijn zichtbaar worden.

Tekorten in levering van (pre) precursoren en essentiële grondstoffen/ chemicaliën die worden gebruikt bij de productie van drugs in Europa hebben ook invloed op productie en prijs. Deze grondstoffen (bijvoorbeeld Apsan, BMK, PMK, Safrol) komen veelal uit China en worden dan voornamelijk via de Europese havens binnen gesmokkeld. Dit is nu door de Covid-19 pandemie veel lastiger en zal daardoor op de middellange termijn effecten kunnen hebben op de hoeveelheid drugs op de markt, en op de prijzen.

De verminderde invoer van grondstoffen voor synthetische drugs vanuit China zou kunnen leiden tot het produceren van grondstoffen in eigen land. Mogelijk worden de bedrijven in Nederland waar de grondstoffen op voorraad liggen (voor zover deze er zijn) nu juist benaderd door het criminele milieu of bestaat er een verhoogde kans op overvallen op deze bedrijven. Ook is het mogelijk dat er een groter online aanbod komt van grondstoffen/hardware welke reeds in bezit zijn bij criminelen of dat er meer dumpingen plaatsvinden, omdat criminelen spullen/chemicaliën/afval niet te lang in 'huis' willen hebben. Daarnaast zou er door een tekort aan reguliere grondstoffen uitgeweken kunnen worden naar alternatieve grondstoffen, welke mogelijk zorgen voor gevaarlijke/giftige drugs welke schadelijk kunnen zijn voor de volksgezondheid. Dit zijn mogelijke scenario's, maar zien we op dit moment nog niet.

Cocaïne

De vraag naar cocaïne lijkt nog steeds groot en de handel is buitensporig lucratief. Of het aanbod van cocaïne in productielanden als Peru en Colombia zal afnemen door de Covid-19 pandemie is nog afwachten. Als internationaal containertransport af zal nemen, dan zal er misschien minder cocaïne geproduceerd gaan worden. Aan voorraadvorming doen grote handelaren zo min mogelijk, dat is risicovol en daardoor zeer duur.

Zo goed als geen vliegverbindingen door reisbeperkingen betekent dat kleinschalige smokkellijnen door bolletjesslikkers, koeriers (mulas) of corrupt vliegend- of grondpersoneel zijn afgesneden. Uit navraag bij de KMar bleek dat er in de meeste gevallen sprake is van een daling in het aantreffen van drugs op de vliegvelden in Nederland. Op Maastricht Aachen Airport waren geen druggerelateerde meldingen meer geweest, de laatste dateerde van 2 maart en betrof een Cargovlucht. Op Eindhoven Airport zijn de vluchten met 95% afgenomen, ook daar ziet men geen stijging/ verandering in het aantreffen van drugs. Door de sluiting van het luchtruim komen er geen passagiers aan op Rotterdam The Hague

Airport en Schiphol (op een enkele zakenvlucht na), waardoor er een sterke afname is van drugs op de luchthavens. Het merendeel van de cocaïne welke gesmokkeld wordt via de Nederlandse luchthavens is rechtstreeks bestemd voor de Nederlandse gebruikersmarkt.

Ook de Nederlandse Douane ziet vanaf half maart een scherpe daling in het aantal vangsten cocaïne op passagiersvluchten (voor zover deze nog plaatsvonden) en de hierbij in beslag genomen kilogrammen. In de luchtvracht zijn in maart meer kilogrammen cocaïne onderschept, maar dit komt door een enkele grotere vangst. In aantal vangsten is er sprake van een daling. Het beeld voor overige verdoevende middelen is eveneens wisselend. Het is op dit moment nog niet mogelijk op dit gebied harde conclusies te trekken.

De aanvoer van cocaïne, vooral via de Rotterdamse haven, lijkt echter onverminderd voort te gaan: de afgelopen weken zijn er nog meerdere grote partijen in beslag genomen. Het is goed om op te merken dat deze partijen al verscheept waren voor de corona pandemie. Het aantal inbeslagnameingen en kilogrammen cocaïne is in maart weliswaar hoger dan de eerste twee maanden van 2020, maar dit kan vanwege de gemiddelde vaartijd van een schip dus nog niet aan corona worden gekoppeld. De gemiddelde vaartijd van containerschepen uit Zuid-Amerika naar Europa betreft ongeveer twee maanden. Eventuele effecten kunnen niet eerder dan in de komende weken worden waargenomen.

Heroïne

Het Trimbos-instituut geeft aan dat er reeds signalen zijn dat heroïne steeds moeilijker te krijgen is, onder andere in de grensstreek in Limburg maar ook in Amsterdam. De prijs van heroïne lijkt toe te nemen en de zuiverheid wordt minder. Het is denkbaar dat men daarom op zoek gaat naar vervangende middelen zoals methadon, tramadol of oxycodon. Door heroïne schaarste kan ook het gebruik van de synthetische opioïde fentanyl (synthetische aan heroïne en morfine verwante stof en in kleine dosis al dodelijk) toenemen. In Noord-Amerika wordt reeds een toename van sterfgevallen gezien als gevolg van het gebruik van fentanyl.

Lachgas

De afgelopen weken zijn er diverse meldingen geweest met betrekking tot lachgas. Zo zijn er de afgelopen week twee overvallen geweest op bezorgers van lachgas in Amsterdam. Ook is op meerdere locaties in Rotterdam waargenomen, dat groepen jeugd zich met auto's verzamelen (carmeedings). Dit gebeurde voornamelijk aan de Noordkant van de stad langs de oevers van de Maas. In het bijzonder sprong de carmeeting aan de Parklaan (35 tot 100 auto's) en die bij Tropicana er uit. Bij deze meetings was sprake van het gebruik van lachgas. De komende twee weken zal in kaart worden gebracht of het aantal incidenten met lachgas daadwerkelijk toeneemt.

Input voor dit rapport is verzameld tussen 31-03-2020 en 14-04-2020. Een update van dit rapport volgt op vrijdag 01-05-2020. Informatie kan gestuurd worden naar (10)(2e)@politie.nl

Bronnen:

- Europol Report Covid Crime	- Intelcel Synthetische drugs
- Corapol	- Diverse politie eenheden
- Operationele intell Koninklijke Marechaussee	- Openbare bronnen
- Nederlandse Douane	- Global Initiative report Covid-19
- Trimbos-instituut	- Meld Misdaad Anoniem